

Olsen og Østens mystik

En ufuldstændig, men sandfærdig beretning fra Sydøstgrønland

Af Minik Rosing

Alle fotos: forfatteren

GGU-teltlejren i Kagsortoq.

Luften klaredes og solen genvandt sin styrke efterhånden som udslidte gummistøvler og andet skrammel vendte tilbage til jorden. Larmen fra den helikopter der havde hvirvlet affaldet op

fortog sig i det fjerne, og freden var genoprettet på Skjoldungen fangstplads.

Den sammensatte duft (udlændinge vil kalde det stank) af tran, petroleum, en smule våd hund og sæbevand, er

ikke til at tage fejl af – den hænger over alle grønlandske udsteder og fangstpladser – og lover altid oceaner af the og kaffe, endeløse røverhistorier, bjerge af kød og vigtigst af alt venligtsindede mennesker.

For tyve minutter siden havde jeg forladt en baselejr udstyret med radioer, solpaneler, et større antal telte og sammenklappelige huse, et atom-ur med tilhørende satelliter og sågar en elektrisk røremaskine. Alt dette havde jeg lagt bag mig for at slå mig ned blandt Skjoldungens 21 beboere i en uges tid, og udføre geologisk kortlægning herfra.

Et par af de store drenge hankede op i min sovepose, hamrene og feltradion, og hjalp mig op til Amanda og Thomas Kockos hus. Den obligatoriske 20 l Kløverblad gryde fyldt til et stykke over randen med kød stod og skummede på komfuret, medens kamiker og overtøj hang og prøvede at tørre i dampen lige over.

Jeg havde god grund til at føle mig velkommen. Stedets beboere havde ikke set fremmede i et års tid, og den medbragte kaffe, risen og løgene lavede lidt op på køddiæten.

Det blev en herlig uge, som vi kan lade begynde med min første handling i embeds medfør – søsætning af gum-mibåden.

Først skulle naturligvis plade B forbindes med plade C via listerne D og E, som dog først skulle placeres i A inden oppustningen af denne, da det ellers ville besværliggøre fastgørelsen af F, eller hvordan det nu var. Kronen på værket var en 20 HK Mariner, som nu funkede på hækken (så god som ny

jævnfør ekspeditionsvejledningen). Sejrssikker trak jeg i startsnoren (motor i frigear jvnf. instr.). Det forventede 20 HK brøl udeblev (modsat instr.). Der skulle åbenbart trækkes kraftigere. Den østgrønlandske sommer forekom efterhånden urimeligt varm under den uønskede motion og de to sammenstimledes svedne grin. Thomas rystede ganske svagt på hovedet og overtog min plads, efter dog først at have gravet en svensknøgle frem fra bundvandet i sin egen jolle. Resolut gik han igang med at skille motoren ad (bør *kun* foretages af autoriseret værksted jvfr. instr.). Ledninger blev aftørret, cylindre vasket ud med benzin, og tomgang og tænding stillet. Efter én time var alle dele tilbage på plads, service eftersynet overstået, og motoren i fuld

Thomas Kocko og datteren Kista. Til min sorg har jeg, efter artiklens færdiggørelse, hørt at Thomas er død i 1988.

Dr. U. N. Vasuder undersøger en sten.

vigør. Den naturvidenskabelige grundforskning kunne atter udvide sine grænser takket være teknologien.

Thomas kunne andet end det der med motorer. Han er stedets storfanger, og havde gennem årene skudt 14 bjørne. Det vil sige, han havde nu kun skudt de 13 af dem. Nummer 14 var der lidt snyd med. Den havde han kvalt. Det siger sig selv at man ikke går på en bjørn med de bare næver, og Thomas havde da også brugt en hundesnor til at tage livet af den.

En økologisk set mere charmerende side af hans karakter var hans udtalte evner inden for kortspillet »Olsen.«

Olsen er en social omgangsform på udstederne, ja nærmest en livsform. Spillet gennemføres uden den stivhed der fordres i Bridge, og uden det for poker så vigtige ditto-ansigt. Nej, Olsen spilles med brask og bram, høje jubelråb, groteske grimasser og slag i bordet. Oftest med kort der har oplevet en hel vinters spæksyltede fingerspidser og derfor er dels gennemskinnelige, og dels har udviklet karakteristiske former og skjolder for hvert enkelt kort. Former der er afholdt, kendte, og især genkendte af alle. Spillet kan således forløbe uden slid på nervesystemet og med optimal vægt på kortspillets inderste væsen – tidsfordriv.

Tidsfordriv var der god brug for. Årets skib lod vente på sig. Det meste husgeråd var pakket ned, og der var ikke længere tid til fangstrejser, selv om fjorden lå indbydende med spredt is, flokke af edderfugle, og omstrejfende remmæsæler. Storisen pakkede mod yderkysten og skibet kunne blive for-

sinket i ugevis om det skulle være. En morgen viste sig et syn, uforandret siden de første menneskers fremtrængen i Østgrønland. En skindbetrukken konebåd manøvrede sig stille gennem storisen, og bragte den sidste familie hjem fra forårstogt. Dagene gik nu med småudflugter efter muslinger og kvan. Oftest til »Vend Om«, et langt smalt sund, der fik sit navn fordi det midlertidigt standsede Gustav Holm under den konebådsekspedition der for 100 år siden bragte ham til Ammassalik som den første europæer. Lidt sælfangst blev det også til, men rastløsheden bredte sig. Turene gik stedse højere til fjelds, efterhånden som længslen efter at se »Arqaluk Ittuk's røde skrog i isen steg.

Huskesedlerne til årets indkøb blev checket igen, så det ikke skulle gå som sidste år. Da man kom hjem efter den årlige indkøbstur til Ammassalik, og fik pakket ud, stod det klart: »Margarinell!«. Der er ca. 400 km til døgneren når man bor i Skjoldungen, så man slap for at smøre brødet det år.

Endelig en dag lød det længe ventede »Napparut« (master). I løbet af et par timer var hele stedet pakket ned, og befolkningen klar til at flytte til Tingmiarmiut via butikken i Ammassalik.

For at komme tilbage til bjørnene, må jeg videregive et råd mod blodmangel. Et råd som vil glæde tilhængere af naturmedicin og ærgre den etablerede medicinalindustri.

Bjørne holder som bekendt af sødt. De lusker rundt i urskoven og samler jackfruits, appelsiner og bær. Frugterne skrælles omhyggeligt, findeles og blan-

Juditha Kocho ved Skjoldungen.

des med bærrerne i en skålformet klippe. Så røver bjørnen et bibo, og vrider tavlerne over blandingen til det hele driver af honning. Det er i dette øjeblik at anæmikeren ved hjælp af »stor ild« skal jage bjørnen væk, og spise frugtsalaten. Det hjælper! Det siger ihvertfælde Vasu. Desværre har jeg ikke fået noteret hvor ofte behandlingen skal gentages. Her bør jeg iøvrigt nok nævne at Vasu kommer fra Bangalore, er geolog, og kom ud til Skjoldungen efter at befolkningen var taget på indkøb. For at understrege det paradoksale i situationen blev dette gamle råd overbragt medens han tilberedte en indisk vegetarret baseret på edderfugle og nyplukkede

muslinger, som efter hans mening var et udmærket bønne-substitut.

Vi kunne nu sidde og nyde dette inferno af karry og chilli, medens isfjeldene passerede forbi i »Vend Om« sundet, og den lave sol gav farve til bræen, der gennem årene langsomt har trukket sig op gennem dalen over for vores telt. Da vi nåede til kaffen var solen forsvundet bag de nordvestlige fjelde. Den kombinerede effekt af solens forsvinden og udvaskningen af krydderierne gav luften bid, og påmindede Vasu om at det var mindre end tre uger siden han havde forladt sit 45° varme hjem. Han svøbte sig i sit store gule tørklæde, trak benene op i lotusstilling, og stak

Arnaq Singertât skraber skind.

ild på sine fordømte røgelsespinde.
Med megen alvor og sandsynligvis in-
spireret af den begyndende effekt af 3
ugers Fåborg konserves menu, frem-
sagde han følgende digt.

Et digt hvis skønhed kun overgås af
dets dybe sandhed, overleveret fra den
indoeuropæiske kulturs første tider.

I oversættelse fra Sanskrit lyder det:

Stor rumlen, ingen lugt.

En lyd som »kuykuy«, nogen lugt.

En sagte hvislen, forfærdelig stank

En absolut lydløs er den visse død.

नदुर्बलं धर्मं नास्ति, क्रूय क्रूय यच्च मध्यमं ।
तिसाकामं महा द्यौरं, निरुध्वं प्राणसंकटः ॥